

Kovanec bo vedno in zmeraj le drobiž, bankovec pa je in bo „Denar“!

Čez dva tedna bomo praktično dokončno prešli na Euro, medijsko odmevne priprave pa so se začele šele pred dobrim mesecem. Govorilo se je že od spomladi, priprave so tekle, novice o Euru pa so le poredkoma priromale do druge strani. Letos spomladi, ko sem sodeloval na POP-tv oddaji Trenja, je bil Euro obravnavan z bolj aktualnimi podražitvami bančnih storitev, ki so zasedle večino oddaje. Ostalo je le malo časa za Euro, povabljeni smo težko izluščili svoje misli, tudi jaz nisem dovolj jasno razložil svojih pogledov. Od takrat so si sledile oddaje in članki, večinoma s tiskovnih konferenc, bistveno vprašanje vrednosti denarja je ostalo brez odgovora. Pa lepo po vrsti.

Kaj smo izvedeli v tem zadnjem letu? Naslovi so bili: Euro kovanci niso drobiž, Euro podražitve, Trgovci zvišujejo cene, Zvišane cene nam bodo priskutile evro, Trgovci lahko zavrnejo bankovce od 500 in 200 EUR, ipd ... Koliko vemo o Euru je pokazala smetana slovenske politike, ko vsi, razen enega izmed vprašanih poslancev DZ, niti menjalnega razmerja niso poznali. Menim, da je poznavanje Eura, kljub medijskemu bombardiranju med ljudmi še slabše, obenem pa nimamo občutka, kakšno bo plačevanje z novim denarjem. Podražitve so tu, in kaj šele bo, ko bomo dobri stari tolar čez kakšno leto pozabili. Dober, pravzaprav najslabši možen, primer je Italija. Po maastrichtskem kriteriju inflacija ne sme biti višja od 3%, zato bi v slabih štirih letih cene v Euro-coni lahko narasle za najmanj 12% (dejansko pa več, ta kriterij so ključne države EU itak že prekoračile). V Italiji in Nemčiji pa so se cene določenih artiklov in storitev podvojile! Največ so šle gor tiste stvari, ki so plačljive s kovanci: parkirnine, cene v bifejih, restavracijah s hitro prehrano, na kioskih itd. Tudi pri nas so parkiranje, kava ipd. že okoli 1 EUR.

To je cena, ki jo plačujemo zaradi visoko zastavljenega začetnega menjalnega razmerja Euro : US Dolar = 1:1. Razlog za tako razmerje je bil politično prestižen, ECB je hotela imeti valuto enakovredno dolarju, in nikakor ne katerikoli od starih valut Euro-cone. Euro postaja vse močnejša valuta, cena zlata je od uvedbe Eura skoraj dvakrat višja, kar rast vrednosti našega denarja še bolj krepi. Prav nič ne kaže, da bi se dolar kaj kmalu okrepil, bankovec za 1 US\$ pa še vedno obstaja.

Bistvo problema je, da Evropska centralna banka noče izdati bankovcev za 2€ in 1€. Približno pol leta po uvedbi Eura je Italija predlagala izdajo manjših bankovcev, a so njena iniciativo arogantno zavrnila zaradi „seigniorage“-a. Gre za razliko med nominalno vrednostjo denarja ter stroški izdelave in distribucije, saj naj bi bili kovanci večni, medtem ko se bankovci obrabljajo in jih je treba obnavljati. Drugi poizkus so zavrnila, tokrat je vpeljava Euro bankovcev motila proizvajalce avtomatov. Oba izgovora sta za lase privlečena: poznamo negotovinsko plačevanje; obstajajo „neuničljivi“ plastični bankovci, kot sta romunski Lei in avstralski dolar;

Euro apoeni so zgrešeni. Trgovci lahko zavrnejo plačilo z bankovci za 500 € ali 200 €, ker je njuna vrednost previsoka, obenem pa avtomati v EU ne sprejemajo bakrenih novčičev za 1, 2 in 5 centov. Veliko pove spregledana novička, da so v obtoku ponarejeni kovanci za 2 €. Očitno je „seigniorage“ ponarejevalcev dovolj visok, da se jim splača kovanje in distribucija. Ko plačujemo s „plastiko“ sicer nimamo občutka o višini zneska, vendar v glavi projiciramo znesek v obstoječe apoene bankovcev in kovancev. Tu ne bo pomagalo pridiganje, da „Euro kovanci niso drobiž“, kovanec bo vedno in zmeraj le drobiž, bankovec pa je in bo „Denar“.

Velikost kovancev daje psihološki občutek vrednosti le teh. Ko bomo 15.12.2006 dobili complete Euro-v nam bo jasno, da kovanec za 1 cent v resnici ni nič drugega kot „5 par“, če ga primerjamo s kovancem za 2 SIT razumemo, da so nas prenesli žejne čez vodo. Kovanec za 5 centov (skoraj 12 SIT) se nam ne bo zdel veliko vreden, in trgovci nam bodo to dali vedeti, ko se bodo kmalu naveličali vračati te „fižike“. Sploh pa bodo zaokroževali cene na 0,10 € da bakrenjakov ne bi bilo treba. Nič ne bo pomagalo „glasovanje z nogami“, saj za kartelne dogovore niso potrebni tajni

mafijski sestanki šefov, dovolj je telefonski pogovor dveh močnejših akterjev na trgu, vsi ostali pa bodo sledili. Zaradi cen kave, parkirnine, časopisov itd. pa ne bomo motili Evropske komisije, ki je najbolj poklicana za varstvo konkurence!

Čemu se jaz, t.i.,glas ljudstva“ (tako me je poimenoval eden izmed uglednejših udeležencev Trenj) toliko vsajam zaradi tega Eura, itak bo tako kot bodo drugi hoteli. Gre mi le za to, da se nam ne bi zgodila Italija. Zadnji vikend v novembru je v Gorici Andrejev sejem s stojnicami in zabaviščnim parkom, kamor radi peljemo svoje otroke. Pred uvedbo Eura je bila povprečna cena vožnje 2500 ITL, ali približno 1,25€. Letos, pa tudi lani je bila cena najmanj 2€, lani je bilo kljub dežju veliko ljudi, letos pa smo se lahko ob vrhuncu prireditev prosto sprehajali, vreme pa je bilo suho in relativno toplo. „Ringlšpili“ so samevali, avtomobilčki parkirani, tistim ki so se vozili pa so podarili žetone, da ne bi bila „gužva“ še manjša. Skratka: „La festa e finita!“ - zabave je konec. Stroški življenja so se v Italiji drastično dvignili, plače pa temu niso sledile, marsikatera italijanska družina je padla za eno stopnico nižje v socialni lestvici. Pomanjkanje socialnega čuta Berlusconijeve vlade, vpeljava raznih oblik dela na določen čas in s tem pomanjkanje občutka varnosti je sovpadlo s sprejemanjem Eura, in posledice so katastrofalne. Srednji razred je prezadolžen, delavstvo postaja proletariat, bogati demonstrirajo zaradi malce zvišanih davkov, državna last je skoraj v celoti privatizirana, notranji trg noče zaživeti. Se vam ne zdi, da smo tudi mi v podobni situaciji? Zato zahtevajmo izdajo bankovcev za 2€ in 1€ kot znak spoštovanja naše nove, v svetu vse močnejše valute. Slovenija bi pridobila na prepoznavnosti, da ne bi kot trinajsta članica Euro-kluba postala njeno „trinajsto prase“!

Valentin Stefanović

Vogrsko, 12.12.2006